

Päijät-Hämeen hyvinvointialue

Konserniohje ja omistajapoliittiset periaatteet

19.12.2022

Päijät-Hämeen
hyvinvointialue

Sisällysluettelo

1. Konserniohjeen tarkoitus ja tavoite	3
2. Konserniohjeen soveltaminen	3
3. Konserniohjeen käsittely ja hyväksyminen	3
4. Päijät-Hämeen hyvinvointialueen omistajapoliittiset periaatteet	4
5. Konserniohjeen sitovuus	4
6. Hyvinvointialueen viranhaltijoiden ja toimielinten tehtävät konserniohjauksessa	5
7. Hyvinvointialuekonsernin valvonta, riskienhallinta ja sisäinen tarkastus	7
7.1 Konsernin valvonta	7
7.2 Raportointi ja riskienhallinta	7
7.3 Sisäinen tarkastus	8
8. Konsernin talouden suunnittelu ja ohjaus	8
9. Konsernin rahoitus ja maksuliikenne	9
10. Hyvinvointialueen toiminta kilpailutilanteessa markkinoilla	9
11. Konsernin sisäiset palvelut ja keskitetyt tukipalvelut	9
12. Viestintä	9
13. Hyvinvointialueen luottamushenkilöiden tietojen saantioikeuden turvaaminen	10
14. Velvollisuus hankkia hyvinvointialueen kanta asiaan ennen päätöksentekoa	10
15. Hyvinvointialueen tytäryhteisöjen hyvä hallinto- ja johtamistapa	11
16. Hyvinvointialuekonsernin valmiussuunnittelu, varautuminen ja näiden yhteensovittaminen hyvinvointialuekonsernissa	12
18. Voimaantulo	12
Liite 1. Luettelo yhtiöistä, joissa Päijät-Hämeen hyvinvointialueella on omistusta 1.1.2023 (Tilanne 26.9.2022 ja tiedossa oleva muutokset)	13

1. Konserniohjeen tarkoitus ja tavoite

Hyvinvointialuekonserni muodostuu hyvinvointialueesta ja sen tytäryhteisöistä. Hyvinvointialueen tytäryhteisöjä ovat hyvinvointialueen kokonaan tai vähintään 50 %:n enemmistöosuudella omistamat yhtiöt sekä säätiöt ja muut yhteisöt, joissa hyvinvointialue käyttää määräysvaltaa. Nämä konserniyhteisöt ovat erillisiä oikeushenkilöitä ja kirjanpitovelvollisia.

Hyvinvointialueen omistajaohjauksesta säädetään hyvinvointialueesta annetussa laissa (hyvinvointialuelaki, 611/2021):

- Omistajaohjauksella tarkoitetaan toimenpiteitä, joilla hyvinvointialue omistajana tai jäsenenä myötävaikuttaa yhtiön ja muun yhteisön hallintoon ja toimintaan. (48.1 §)
- Omistajaohjaus voi liittyä perustamissopimukseen, yhtiöjärjestysmääräyksiin, palvelujen tuottamista koskeviin ja muihin sopimuksiin, henkilövalintoihin, ohjeiden antamiseen hyvinvointialuetta eri yhteisöissä edustaville henkilöille, muuhun hyvinvointialueen määräysvallan käyttöön sekä muihin vastaaviin seikkoihin. (48.2 §)
- Omistajaohjauksella on huolehdittava siitä, että hyvinvointialueen tytäryhteisön toiminnassa otetaan huomioon hyvinvointialuekonsernin kokonaisuus. Omistajaohjauksella varmistetaan palveluiden yhdenvertainen saatavuus sekä palveluiden laatu, vaikuttavuus ja kustannustehokkuus hyvinvointialueen tytäryhteisöjen toiminnassa. Omistajaohjauksella varmistetaan myös avoimuuden ja viestinnän samoin kuin palvelujen käyttäjien ja hyvinvointialueen asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien toteutuminen. (49.1 §)
- Hyvinvointialueen tytäryhteisön hallituksen kokoonpanossa on otettava huomioon yhteisön toimialan edellyttämä riittävä talouden ja liiketoiminnan asiantuntemus. (49.2 §)
Päijät-Hämeen hyvinvointialueen omistajaohjauksen strategisen johtamismallin muodostavat Päijät-Hämeen hyvinvointialueen strategia, konserniohje sekä omistajapoliittiset periaatteet. Hyvinvointialuekonsernin tytäryhtiöiden omistajaohjaukseen kuuluu vuosittain asetettavat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ja niiden seuranta.
Konserniohje yhtenäistää konserniin kuuluvien yhteisöjen ohjausta, lisää toiminnan läpinäkyvyyttä ja tehostaa tiedonkulkua konserniyhteisöstä hyvinvointialueelle.

2. Konserniohjeen soveltaminen

Hyvinvointialuelain 49 §:n mukaan konserniohjetta sovelletaan hyvinvointialueen tytäryhteisöjen ja soveltuvin osin osakkuusyhteisöjen omistajaohjaukseen.

3. Konserniohjeen käsittely ja hyväksyminen

Hyvinvointialuelain 22 §:n mukaan aluevaltuusto päättää omistajaohjauksen periaatteista ja konserniohjeesta.

Konserniohje käsitellään ja hyväksytään hyvinvointialueen määräysvallassa olevien tytäryhtiöiden hallituksessa ja yhtiökokouksessa. Osakkuusyhteisöissä hyvinvointialueen edustajien tulee pyrkiä siihen, että konserniohje käsitellään myös osakkuusyhteisöjen toimielimissä.

4. Päijät-Hämeen hyvinvointialueen omistajapoliittiset periaatteet

Päijät-Hämeen hyvinvointialueen omistajapoliittiset periaatteet ovat seuraavat:

1. Hyvinvointialue voi omistaa yhtiöitä, joita se tarvitsee suoraan tai välillisesti palvelujen järjestämiseen. Omistus yhtiöissä perustuu hyvinvointialueen järjestämisvastuulla olevien palvelujen tai niiden tuotannossa tarvittavien tukipalvelujen tuottamiseen yhtiömuodossa.
2. Omistamista kehitetään aktiivisesti ja pitkäjänteisesti huomioiden hyvinvointialueen strategia ja konsernin kokonaisuus. Hyvinvointialue tarkastelee omistuksiaan vaikuttavuuden, tuloksellisuuden, riskienhallinnan ja toiminnan kehittämisen näkökulmista.
3. Hyvinvointialueen omistajuus on suunnitelmallista ja tavoitteellista.
 - Omistetun yhtiötetyn toiminnan on oltava kannattavaa vähintään pitkällä tähtäimellä. Hyvinvointialueen omistamien yhtiöiden on tuotettava kilpailukykyisiä palveluita, noudatettava hyvää hallintoa ja vastuullisuutta.
 - Palvelut on tuotettava laadukkaasti ja hinnoiteltava kilpailukykyisesti.
 - In house -omistaminen on yksi keino organisoida toimintaa. Hyvinvointialueella seurataan markkinoita ja reagoidaan markkinoilla tapahtuviin muutoksiin. Hankintalain mukaisina sidosyksikköinä olevat yhteisöt toimivat asemansa säilyttämiseksi.
 - Omistajaohjauksen tavoitteena on turvata hyvinvointialueen toimintaa pitkäaikaisesti.

Hyvinvointialue on aktiivinen omistaja ja vaikuttaa eri tavoin yhtiöihin, joita omistaa. Hyvinvointialueen aktiivinen omistajaohjaus tarkoittaa myös osallistumista hallitusten jäsenten nimittämiseen ja valintaprosessiin yhtiökokouksissa.

Hyvinvointialue kertoo avoimesti odotuksistaan yhtiöille. Yhtiöiden tulee olla toiminnassaan riittävän läpinäkyviä ja niiden on annettava tietoja esimerkiksi taloudellisesta suoriutumisestaan, strategiastaan ja riskien arvioinnistaan.

5. Konserniohjeen sitovuus

Käyttäessään omistajaohjausta hyvinvointialue ottaa huomioon kutakin yhteisöä koskevaan lainsäädäntöön sisältyvän yhteisön omistajien yhdenvertaisen kohtelun periaatteet. Omistajaohjausta ei saa käyttää siten, että yhteisön päätös tai toimenpide on omiaan tuottamaan yhteisön toiselle omistajalle tai muulle epäoikeutettua etua yhteisön tai yhteisön toisen omistajan kustannuksella.

Konserniohjeeseen perustuvien yksittäisten ohjeiden ollessa ristiriidassa yhteisöä koskevien säännösten, kuten yhteisö- tai kirjanpitolainsäädännön tai muun pakottavan lainsäädännön kanssa, noudatetaan voimassa olevaa pakottavaa lainsäädäntöä. Yleisesti yhtiön toimintaa ohjaa osakeyhtiölaki, yhtiöjärjestys, osakassopimus ja konserniohje edellä mainitussa järjestyksessä.

Päijät-Hämeen hyvinvointialue voi olla mukana osakassopimuksissa. Osakassopimuksella voidaan sopia osakkeenomistajien oikeuksista ja velvollisuuksista yhtiössä sekä esimerkiksi hallituspaikkojen jakautumisesta tai muusta päätösvaltaan liittyvästä asiasta. Osakassopimus muodostaa yhdessä lainsäädännön ja yhtiöjärjestyksen kanssa kokonaisuuden, joka määrittää yhtiön. Yhtiöiden osakkaat voivat tarvittaessa järjestää osakaskokouksia, joissa voidaan neuvotella

tai keskustella muun muassa omistajastrategiasta, osakassopimuksesta tai yhtiökokoukseen päätettäviksi tulevista asioista.

Konserniohje ei muuta tytäryhteisöjen, osakkuusyhteisöjen tai hyvinvointialueen johdon oikeudellista asemaa tai vastuuta. Konserniohjeen noudattamatta jättäminen voi kuitenkin johtaa vahingonkorvausvastuuseen, mikäli sen noudattamatta jättämisen seurauksena on merkittävää haittaa tai vahinkoa tytäryhteisölle tai hyvinvointialuekonsernille.

Liikesalaisuuden piiriin kuuluvat ja muut salassa pidettävät asiat käsitellään emoyhteisönä toimivassa hyvinvointialueessa salassa pidettävänä.

6. Hyvinvointialueen viranhaltijoiden ja toimielinten tehtävät konserniohjauksessa

Hyvinvointialuelain 50 §:n mukaan hyvinvointialueen konsernijohtoon kuuluvat aluehallitus, hyvinvointialuejohtaja ja muut hallintosäännössä määrätyt viranomaiset. Päijät-Hämeen hyvinvointialueen hallintosäännön mukaan hyvinvointialueen konsernijohtoon kuuluvat aluehallitus, hyvinvointialuejohtaja sekä konsernipäällikkö. (HS 24 §)

Lain mukaan konsernijohto vastaa hyvinvointialuekonsernissa omistajaohjauksen toteuttamisesta sekä konsernivalvonnan järjestämisestä, jollei hallintosäännössä toisin määrätä.

Päijät-Hämeen hyvinvointialueen hallintosäännössä määrätään konsernijohtosta ja omistajaohjauksesta, tehtävistä ja toimivallan jaosta seuraavasti:

Aluevaltuuston tehtävät:

- aluevaltuusto päättää omistajaohjauksen periaatteista ja konserniohjeesta. (HS 27 § 6 kohta)
- aluevaltuusto hyväksyy hyvinvointialuekonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. (HS 70 §)

Aluehallituksen tehtävät:

- aluehallitus vastaa osana konsernijohtoa omistajaohjauksen toteuttamisesta sekä konsernivalvonnan järjestämisestä
- aluehallitus vastaa omistajapolitiikan, omistajaohjauksen periaatteiden ja konserniohjeen kehittämisestä ja valmistelusta aluevaltuustolle. (HS 25 §)
- aluehallitus päättää kiinteän omaisuuden ja arvopapereiden hankkimisesta talousarvioon varatun määrärahan puitteissa sekä niiden luovuttamisesta. Päättää osakeyhtiön perustamisesta. (HS 28 § 7 kohta)
- aluehallitus päättää edustajien nimeämisestä tytäryhteisöjen ja osakkuusyhteisöjen toimielimiin, nimitystoimikuntiin ja yhtiö- ja vuosikokouksiin. (HS 28 § 11 kohta osin delegoitu hyvinvointialuejohtajalle)

Hyvinvointialuejohtajan tehtävät:

- hyvinvointialuejohtaja vastaa osana konsernijohtoa omistajaohjauksen toteuttamisesta sekä konsernivalvonnan järjestämisestä

- Hyvinvointialuejohtajan tehtävänä on toimia hyvinvointialuekonsernin johtajana ja aktiivisella omistajaohjauksella myötävaikuttaa ohjattavakseen määrättyjen yhtiöiden hallintoon ja toimintaan (HS 25 §)
- hyvinvointialuejohtaja päättää hyvinvointialueen edustajien nimeämisestä konserniin kuulumattomien yhteisöjen toimielimiin pl. osakkuusyhteisöt (otto-oikeus aluehallituksella)
- hyvinvointialuejohtaja päättää hyvinvointialueen edustajan määräämisestä yhtiöiden (pl. tytäryhteisöt ja osakkuusyhtiöt), säätiöiden, nimitystoimikuntiin ja yhdistysten yhtiö- ja vuosikokouksiin. Yhtiökokoukset päättävät yhtiöiden hallitusten nimittämisestä.

Hyvinvointialueiden yhtiöiden hallituksiin ehdottamalla jäsenillä tulee olla yhteisöjen toimialojen edellyttämä riittävä liiketoiminnan ja talouden asiantuntemus sekä hallitustyön edellyttämä ammattitaito. Eduksi on kaupakamarin Hyväksyty Hallituksen Jäsen -tutkinto (HHJ) tai vastaavien tietojen osoittaminen. Tämän kohdan määräyksiä sovelletaan myös yhtiöihin, joissa hyvinvointialue on vähemmistöomistaja.

Hyvinvointialueen konsernipäällikön tehtävät:

- tehtävänä on aktiivisella omistajaohjauksella myötävaikuttaa ohjattavakseen määrättyjen yhtiöiden hallintoon ja toimintaan (HS 25 §)
- vastaa hyvinvointialueen omistukseen kuuluvien organisaatioiden omistajaohjauksen käytännön toteutuksesta
- valmistelee konserniohjaukseen liittyviä esityksiä hyvinvointialuejohtajalle ja aluehallitukselle
- vastaa konserniohjeen seurannasta ja johtamisjärjestelmän kuvauksen valmistelusta
- valmistelee tytäryhtiöiden ja liikelaitosten tavoitteet talousarvioon
- osallistuu tarvittaessa hyvinvointialueen edustajana yhteisöjen rakenteista käytäviin neuvotteluihin (perustaminen, ostaminen, myyminen, purkaminen)
- valmistelee perustamissopimukset, yhtiöjärjestykset, osakassopimukset, omistajastrategiat, corporate governance -ohjeistuksen
- koordinoi ja toteuttaa osallistumista yhtiöiden yhtiökokouksiin, hallitustyöhön, nimitystoimikuntiin tai muuhun yhteistoimintaan
- vastaa siitä, että asiakasneuvottelukuntiin tulee edustus tilaajayksiköistä
- vastaa muiden intressiyhteisöjen seurannasta (yhdistykset, säätiöt, kaupakamari, muut juridiset yhteistoimintarakenteet)
- vastaa aluehallitukselle toiminnan ja talouden raportoinnista (osavuositarkastuksien yhteydessä) hyvinvointialueen omistamien tytäryhteisöjen ja osakkuusyhtiöiden osalta (sekä muiden omistettujen yhtiöiden merkittävät tapahtumat).

Konsernijohdon tehtävät yhdessä:

- konsernijohdon tehtävänä yhdessä on vastata konserniyhteisöjen ohjauksesta sekä yhteisöjen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisen ja tuloksellisuuden valvonnasta. (HS 90 §).

7. Hyvinvointialuekonsernin valvonta, riskienhallinta ja sisäinen tarkastus

7.1 Konsernin valvonta

Hyvinvointialuelain 22 §:n mukaan aluevaltuuston on päätettävä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista. Päijät-Hämeen hyvinvointialueella on oma sisäisen valvonnan ohjeensa, jossa sisäisen valvonnan prosessi on kuvattu osana hyvää johtamista. Ohje huomioi myös konserninäkökulman.

Tytäryhteisön hallituksen on huolehdittava siitä, että yhtiössä on toimiva johtamisjärjestelmä ja säännöllinen raportointi, joka on oikeassa suhteessa liiketoiminnan laatuun ja laajuuteen. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tavoitteena on osaltaan varmistaa, että yhtiön toiminta on tehokasta ja tuloksellista, informaatio luotettavaa ja että säännöksiä ja toimintaperiaatteita noudatetaan. Hallituksen tulee arvioida yhtiön sisäisen valvonnan sekä myös riskienhallinnan tuloksellisuutta.

Päijät-Hämeen hyvinvointialueen hallintosäännön 88 § kohdan 4 mukaan aluehallitus antaa toimintakertomuksessa tiedot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä sekä selvityksen konsernivalvonnasta ja merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä.

7.2 Raportointi ja riskienhallinta

Hyvinvointialuelain 121 §:n mukaan hyvinvointialueen tytäryhteisön sekä 118 §:n 3 momentissa tarkoitetun yhtiön on annettava aluehallitukselle hyvinvointialuekonsernin taloudellisen aseman arvioimiseen ja sen toiminnan tuloksen laskemiseen tarvittavat tiedot. Konsernijohto seuraa säännöllisesti tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuutta.

Tytäryhteisöjen tulee toimittaa pyydettyä toimielimiensä pöytäkirjat viipymättä konsernijohdolle. Tytäryhteisön tulee antaa pyydettyä seurantaan varten konsernijohdolle raportti sille asetettujen tavoitteiden toteutumisesta, toiminnan ja talouden kehittymisestä sekä arvio niihin liittyvistä riskeistä.

Tytäryhteisöjen ja osakkuusyhteisöjen toimitusjohtaja raportoi konsernijohdolle osavuosikatsauksen, talousarvion ja tilinpäätöksen. Tarvittaessa tytäryhteisön ja osakkuusyhteisön toimitusjohtaja esittelee konsernijohdolle toiminta- ja talousluvut.

Tytäryhteisöllä tulee olla riittävät talouden ja toiminnan seuranta- ja mittausjärjestelmät sekä yhteisön hallituksen hyväksymät sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintaohjeet. Todennäköisesti realisoituvasta merkittävästä riskistä on raportoiva viipymättä konsernijohdolle.

Konserniin kuuluvien tytäryhteisöjen tilikauden tulee olla lähtökohtaisesti kalenterivuosi, ellei siitä poikkeamiseen ole erityistä syytä.

Tytäryhteisöjen tulee toimittaa konsernijohdolle tiedot konsernitilinpäätöksen laatimista varten. Konsernijohto tai sen käyttämä palveluntuottaja antaa tarkemmat ohjeet konsernitilinpäätöksen laatimiseksi tarvittavista tiedoista, laadinta-aikataulusta sekä tiedonannon määräajoista tilinpäätös- ja toimintakertomustietojen ilmoittamisessa.

7.3 Sisäinen tarkastus

Tytäryhteisön hallituksen on huolehdittava siitä, että yhtiön sisäinen valvonta on asianmukaisesti järjestetty ja oikeassa suhteessa liiketoiminnan laatuun ja laajuuteen.

Päijät-Hämeen hyvinvointialueen hallintosäännön 91 § mukaan sisäinen tarkastus arvioi objektiivisesti ja riippumattomasti sisäisen valvonnan, riskienhallinnan ja konsernivalvonnan järjestämistä ja tuloksellisuutta, raportoi arvioinnin tuloksista sekä esittää toimenpide-ehdotuksia järjestelmän kehittämiseksi. Sisäinen tarkastus raportoi aluehallitukselle ja hyvinvointialuejohtajalle.

Sisäinen tarkastus konsultoi ja arvioi tarvittaessa niitä prosesseja, joilla yhteisöissä varmistetaan, että sisäinen valvonta on asianmukaisesti järjestetty, merkittävät riskit tunnistettu ja että niitä hallitaan asianmukaisesti.

Tytäryhteisöjen sisäinen tarkastus voidaan toteuttaa joko hyvinvointialueen sisäisen tarkastuksen palveluna tai ostopalveluna ulkopuoliselta palveluntuottajalta. Hyvinvointialueen sisäisellä tarkastuksella on oikeus pyytää tytäryhteisöiltä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan arviointi- ja kehittämistoiminnan sekä muun tarkastustoiminnan edellyttämät tiedot ja asiakirjat, kun tarkastus suoritetaan toimeksiantoon perustuen. Hyvinvointialueen sisäisellä tarkastuksella on oikeus tarkastaa tytäryhteisön toimintaa ja taloutta sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämiseen liittyviä prosesseja. Sisäisen tarkastuksen henkilöstö ei saa paljastaa sivulliselle haltuunsa mahdollisesti saamaansa salassa pidettävää tietoa.

Päijät-Hämeen hyvinvointialueen hallintosäännön 82 § mukaan tarkastuslautakunta huolehtii hyvinvointialueissa säädettyjen tehtävien mukaisesti hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestämisestä, hyvinvointialueen ja hyvinvointialuekonsernin toimintaan ja talouteen kohdistuvasta tavoite-, tuloksellisuus ja tarkoituksenmukaisuusarviointista.

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet hyvinvointialuekonsernissa toteutuneet sekä huolehdittava hyvinvointialueen ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta.

Tarkastuslautakunnalla ja sen alaisella henkilöstöllä on oikeus saada tarpeellisia tietoja ja selvityksiä konserniyhteisöön kuuluvien yhteisöjen taloudesta ja toiminnasta sekä myös käydä tutustumassa konserniyhteisöjen toimintaan. Konsernitilinpäätöksen ja osavuosikatsausten edellyttämät raportit toimitetaan tarvittaessa myös tarkastuslautakunnalle.

8. Konsernin talouden suunnittelu ja ohjaus

Talouden ja investointien suunnittelun lähtökohtana ovat hyvinvointialueen strategia ja siihen sisältyvä omistajapolitiikka, yhtiön liiketoiminta, hyvinvointialueen ja yhtiön palvelutuotanto- ja kehittämistavoitteet, investointien lisäarvo sekä arviot toimintaympäristön muutoksista. Hyvinvointialuekonsernin taloutta ja investointeja suunnitellaan ja ohjataan yhteistoiminnassa konsernin kokonaisedun, rajallisten resurssien tehokkaan käytön sekä varallisuusarvon säilyttämisen ja kasvattamisen varmistamiseksi.

Valtuusto asettaa talousarviossa tytäryhteisöille toiminnan ja talouden tavoitteita, jotka on johdettu hyvinvointialuestrategiasta. Tytäryhteisöjen taloussuunnitelmien tulee perustua valtuuston niille asettamiin tavoitteisiin. Tytäryhteisöjen hallitus vastaa asianmukaisen taloudenhoidon järjestämisestä. Konsernijohto pyrkii tukemaan asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Tytäryhteisöjen strategista suunnittelua ohjaa osaltaan aluevaltuuston hyväksymä talousarvio ja -suunnitelma. Tytäryhteisöjen tulee laatia niille asetettujen tavoitteiden pohjalta vuosittain talousarvio ja toimintasuunnitelma sekä rahoitus- ja investointisuunnitelma.

9. Konsernin rahoitus ja maksuliikenne

Päijät-Hämeen hyvinvointialueen hallintosäännön 77 § mukaan hyvinvointialueen rahatoimen tehtäviä ovat maksuvalmiuden ylläpitäminen, maksuliikenteen hoito, lainarahoitus ja rahavarojen sijoittaminen. Rahatoimen käytännön hoitamisesta vastaa talusjohtaja.

Osana rahatoimen käytännön hoitamista talusjohtaja voi päättää lyhytaikaisen kassalainan antamisesta tytäryhteisön maksuvalmiuden vahvistamiseksi, tällainen kassalaina tulee pääsääntöisesti maksaa takaisin saman tilikauden kuluessa.

Lainan ottamisessa, vakuuden antamisessa ja muissa rahoitusjärjestelyissä yhtiöllä on neuvotteluelvoite eli tytäryhtiön hallituksen on hankittava omistajan ennakkokäsitys asiaan.

Hinnoittelu hyvinvointialueen ja yhtiöiden välisissä transaktioissa ja rahoituspalveluissa on markkinahinnan mukainen.

10. Hyvinvointialueen toiminta kilpailutilanteessa markkinoilla

Hyvinvointialueen hoitaessa hyvinvointialuelain 6 §:ssä tarkoitettua tehtävää kilpailutilanteessa markkinoilla sen on annettava tehtävä osakeyhtiön, osuuskunnan, yhdistyksen tai säätiön hoidettavaksi (yhtiöttämisvelvollisuus). Tilanteet, joissa hyvinvointialue ei ainakaan hoida tehtävää kilpailutilanteessa markkinoilla, todetaan lain 131 §:ssä.

11. Konsernin sisäiset palvelut ja keskitetyt tukipalvelut

Hyvinvointialueen konsernijohto varmistaa, että hyvinvointialueella ja sen konserniyhteisöillä on käytettävissään laadukkaat ja kokonaisedulliset tuki- ja muut yhteiset palvelut. Tällaisia palveluita ovat esimerkiksi konsernin henkilöstöhallinnon palvelut ja tietohallinnolliset palvelut, rahoitukseen ja sijoitustoimintaan liittyvät palvelut. Hyvinvointialue voi velvoittaa tytäryhteisöjä käyttämään konsernin sisäisiä palveluita.

12. Viestintä

Hyvä hallinto edellyttää luotettavaa ja riittävää viestintää. Tytäryhteisön hallituksen on huolehdittava, että tiedottaminen on riittävää ja että se täyttää lain hyvinvointialueesta vaatimukset. Viestinnässä ja yhteisöjä koskevien tietojen antamisessa on huomioitava julkisuus- ja salassapitosäännökset. Viestinnästä vastaa tytäryhteisön toimitusjohtaja tai vastaava sekä hallitus.

Hyvinvointialuelain 34 §:n mukaan hyvinvointialueen toiminnasta on tiedotettava asukkaille, palvelujen käyttäjille sekä järjestöille ja muille yhteisöille. Hyvinvointialueen tulee antaa riittävästi tietoja hyvinvointialueen järjestämisestä palveluista, taloudesta, hyvinvointialueen hallinnossa valmistelussa olevista asioista ja niitä koskevista suunnitelmista, asioiden käsittelystä, tehdyistä päätöksistä ja päätösten vaikutuksista. Hyvinvointialueen on tiedotettava siitä, millä tavoin päätösten valmisteluun voi osallistua ja vaikuttaa. Viestinnässä on käytettävä asiallista, selkeää ja ymmärrettävää kieltä ja otettava huomioon hyvinvointialueen eri asukasryhmien tarpeet. Viestinnässä on käytettävä esteettömiä ja saavutettavia menetelmiä.

Silloin kun hyvinvointialueen tehtävä on annettu yhteisön tai säätiön hoidettavaksi, hyvinvointialueen on sopivin tavoin tiedotettava asukkailleen yhteisön tai säätiön toiminnasta. Koska tiedottamisvelvollisuus koskee koko hyvinvointialuekonsernin toimintaa, hyvinvointialueen tytäryhteisöjen on oma-aloitteisesti tiedotettava riittäväällä tavalla toiminnastaan ja taloudestaan.

13. Hyvinvointialueen luottamushenkilöiden tietojen saantioikeuden turvaaminen

Hyvinvointialueen luottamushenkilöllä on oikeus saada hyvinvointialueelta sen hallussa olevia tytäryhteisöjen toimintaa koskevia tietoja, joita luottamushenkilö pitää toimiessaan tarpeellisina ja jotka viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) mukaan eivät ole vielä julkisia ja jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu.

Luottamushenkilö ei saa luovuttaa tietojensaantioikeuden nojalla saamia tietoja eteenpäin, koska tiedot on tarkoitettu vain henkilökohtaisesti luottamustehtävän hoitamista varten.

Asiakirjoihin tulee merkitä, mikäli ne ovat salassa pidettäviä.

14. Velvollisuus hankkia hyvinvointialueen kanta asiaan ennen päätöksentekoa

Hyvinvointialueen ennakkokäsityksen hankkiminen on konsernijohtajan keino ohjata ja valvoa konserniin kuuluvan tytäryhteisön toimintaa ja taloutta. Aktiivinen tiedonantovelvollisuus edellyttää, että tytäryhteisöt tuovat riittävän ajoissa konsernijohtajan tietoon ne asiat, joihin edellytetään konserniohjausta.

Tytäryhteisön on jo valmisteluvaiheessa hankittava omistajan ennakkokäsitys tehdessään päätöstä merkittävästä asiasta. Hyvinvointialuejohtaja päättää hyvinvointialueen ennakkokannan antamisesta konserniohjeen edellyttämässä asiassa.

Ennakkokäsitys on hankittava seuraaviin toimenpiteisiin:

- tytäryhteisön perustaminen
- yhteisön toiminta-ajatuksen, toiminnan tai juridisen rakenteen muuttaminen
- asioihin, jotka olennaisilta osin poikkeavat hyvinvointialueen strategiasta ja talousarviossa tytäryhteisöille asetetuista tavoitteista
- yhteisön toiminnan muuttaminen siten, että yhteisö voi menettää hankintalainsäädäntöön tai oikeuskäytäntöön perustuvan sidosyhteisöasemansa suhteessa hyvinvointialueeseen
- yhtiöjärjestyksen ja sääntöjen muuttaminen
- toimitusjohtajan valinta ja palkkausjärjestelmä

- toimintaan nähden merkittävät investoinnit
- varsinaiseen toimintaan kuulumattomat tai siihen vain epäsuorasti liittyvät investoinnit ja niiden
- kiinteistö- ja yrityskaupat
- osakkeiden merkintä, mikäli osakkeiden ostamista ja omistamista ei erityisesti annettu yhtiön tehtäväksi
- toimintaan nähden tärkeän omaisuuden tai oikeuksien (ml. immateriaalioikeudet) hankkiminen, myyminen, vuokraaminen, luovuttaminen tai panttaaminen
- merkittävä lainanotto ja -anto sekä vakuuksien, takausten taikka muiden yhtiöitä sitovien merkittävien rahavelvoitteiden antaminen tai niiden ehtojen muuttaminen. Merkittävän akordin antaminen.
- pääomarakenteen muuttaminen
- johdannaisinstrumenttien käyttö
- muuhun kuin yhteisön tavanomaiseen toimintaan kuuluvat tai epätavallisin ehdoin tehtävät sopimukset yhtiön ja sen osakkeenomistajan taikka hallituksen jäsenen välillä, kyseisten sopimusten muuttaminen sekä sopimuksiin perustuvista oikeuksista luopuminen
- periaatteelliset tai taloudellisesti merkittävät sopimukset ja toiminnan laajakantoiset muutokset,
- merkittävät henkilöpoliittiset ratkaisut
- yhteisössä noudatettavan työehtosopimuksen valinta tai vaihtaminen
- yhtiökokoukselle tehtävä voitonjakoehdotus, mikäli se poikkeaa yhtiön noudattamasta tavanomaisesta voitonjakokäytännöstä
- yhteisön omaisuuden luovuttaminen konkurssiin tai selvitystilaan taikka saneerausmenettelyyn hakeutuminen

Lopullinen päätösvalta ja vastuu ennakkokäsitystä edellyttävästä asiasta on aina yhteisön omalla päätöksentekoeleimellä, vaikka hyvinvointialueen ennakkokäsitys päätettävään asiaan on hankittu ennen yhteisön päätöstä.

Lähtökohtana on, että ennakkokäsitys hankitaan kirjallisesti, riittävään informaatioon perustuen ja riittävän aikaisessa vaiheessa.

15. Hyvinvointialueen tytäryhteisöjen hyvä hallinto- ja johtamistapa

Kaikessa toiminnassaan konserniyhteisön tulee noudattaa hallintolain 2. luvussa mainittuja hyvän hallinnon periaatteita sekä hyvää yleistä hallintotapaa.

Tytäryhteisön on toimittava Keskuskauppakamarin julkaiseman Asialuettelo listaamattomien yhtiöiden hallinnoinnin kehittämiseksi/Corporate Governance -asiakirjan suositusten mukaisesti. Tytäryhtiöiden johdon on tunnettava keskeinen lainsäädäntö koskien osakeyhtiöitä ja hyvinvointialue-konsernia.

Tytär- ja osakkuusyhteisöissä tulee toteuttaa alalle tavanomaisia liiketoimintaperiaatteita, niissä tulee toteutua riittävä avoimuus, taloustietojen oikeellisuus, asianmukainen sisäinen valvonta ja riskienhallinta ja että hyvinvointialueen omistuksia tulee hoitaa tarkoituksenmukaisesti, luotettavasti ja tehokkaasti konsernin kokonaisuutena turvaten.

16. Hyvinvointialuekonsernin valmiussuunnittelu, varautuminen ja näiden yhteensovittaminen hyvinvointialuekonsernissa

Varautumisesta häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin säädetään hyvinvointialuelain 150 §:ssä. Hyvinvointialueen on valmiussuunnitelmin ja normaaliolojen häiriötilanteissa tai poikkeusoloissa tapahtuvan toiminnan etukäteisvalmisteluin sekä muin toimenpitein huolehdittava siitä, että sen toiminta jatkuu mahdollisimman häiriöttömästi normaaliolojen häiriötilanteissa sekä poikkeusoloissa.

Päijät-Hämeen hyvinvointialueen hallintosäännön 92 § mukaan aluevaltuusto päättää hyvinvointialueen varautumisen ja valmiussuunnittelun periaatteista. Aluehallitus päättää varautumisen ja valmiussuunnittelun järjestämisen käytännön toteutuksesta aluevaltuuston päättämien periaatteiden mukaisesti.

Hyvinvointialueen konsernin tytäryhteisöjen tulee varautua mahdollisiin häiriötilanteisiin ja laatia vähintään lain sekä omistajan edellyttämät kirjalliset suunnitelmat toiminnan jatkuvuuden ja turvallisuuden varmistamiseksi. Tarvittavien riskienhallintaa koskevien (mm. toiminnan jatkuvuuden varmistamiseen ja turvallisuuteen liittyvien) suunnitelmien laatimisvastuiden tulee sisältyä myös tytäryhteisöjen mahdollisiin alihankinta- ja ostopalvelusopimuksiin.

Konserniyhtiöillä on velvollisuus osallistua hyvinvointialuekonsernin yhteiseen valmiussuunnitteluun ja varautumiseen liittyviin harjoituksiin. Lisäksi konserniyhtiöillä on viestinnälliset velvollisuudet erilaisissa poikkeustilanteissa. Hyvinvointialuekonsernin sisäinen hyvä yhteistyö valmiussuunnittelussa ja varautumisessa on olennaista hyvinvointialueen kokonaisturvallisuuden ylläpitämiseksi ja edistämiseksi.

18. Voimaantulo

Tämä ohje tulee voimaan aluevaltuuston hyväksyttyä sen ja on voimassa toistaiseksi. Hyvinvointialuejohtajan tehtävänä on vuosittain arvioida ohjeen päivitystarpeet ja tarvittaessa esitettävä siihen tehtävät muutokset aluehallitukselle, joka vie ne aluevaltuuston hyväksyttäväksi. Liitettä 1 päivitetään automaattisesti.

**Liite 1. Luettelo yhtiöistä, joissa Päijät-Hämeen hyvinvointialueella on omistusta
1.1.2023 (Tilanne 26.9.2022 ja tiedossa oleva muutokset)**

Tytäryhteisö (omistusosuus yli 50 %):

Hämeen Tekstiilihuolto Oy **, omistusosuus 77,52 %

Osakkuusyhteisöt (omistusosuus 20-50 %):

Harjun terveys oy * omistusosuus 49 %
Lahden Sairaalaparkki Oy * omistusosuus 38 %
Päijät-Hämeen Ateriapalvelut Oy * omistusosuus 43,10 %
Päijät-Hämeen Laitoshuoltopalvelut Oy * omistusosuus 43,10 %

Muut omistusyhteisyyhteisöt:

2M-IT Oy ** omistusosuus 6,9 %
Coxa Oy * omistusosuus 3,3 %
DigiFinland Oy omistusosuus 4,35 %
Fimlab Laboratoriot Oy * omistusosuus 9,38 %
Kuntien Tiera Oy ** omistusosuus 0,00033 %
Meidän It ja talous Oy omistusosuus 0,3 %
Provincia Oy ** omistusosuus 10,51 %
Sarastia Oy * omistusosuus 0,05 %
Työterveys Wellamo Oy * omistusosuus 8 %
UNA Oy * omistusosuus 8,33 %
SOTE Virtuaalikirjasto Oy * omistusosuus 7,14 %

Henkilökunnan käytössä olevat lomaosakkeet:

Koy HC Villas Vierumäki 2 *
Koy Caribia Spa Lodge 1 *
Koy Katinkullan Golfpuisto *
Koy Katinkulta Spa Lodge 2 *
Koy Lapinniemi XX *
Koy Petäjälammenranta 7 Lodge *
Koy Petäjälampi 6 Lodge *
Koy Saimaan Keskuspuisto Lodge *
Koy Saimaa Pearl Lodge 1 *
Asunto Oy Ylläs - Neljä vuodenaikaa omistusosuus 2,38 % (yksi huoneisto)

*omistusta siirtyy Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymältä hyvinvointivointialueelle
1.1.2022, **omistusta sekä kuntayhtymällä että hyvinvointialueella ennen 1.1.2023